

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) **Obědnané** a zaplacené zboží mu nepřišlo, neboť se stal obětí podvodníků.
 B) **Obědnané** a zaplacené zboží mu nepřišlo, neboť se stal **objetí** podvodníků.
 C) **Objednané** a zaplacené zboží mu nepřišlo, neboť se stal obětí podvodníků.
 D) **Objednané** a zaplacené zboží mu nepřišlo, neboť se stal **objetí** podvodníků.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *objednaný* je příbuzné se slovem *objednat*, které obsahuje předponu *ob-* a kořen *-jedn-* a je odvozené od slovesa *jednat*.
- Slovo *obětí* je tvarem 7. pádu čísla jednotného podstatného jména *oběť*, které neobsahuje předponu *ob-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

(1) Malou chvíli, co jsme byli
zahaleni tmou,
v skrytu stromů táhnem DOMŮ,
stíny s námi jdou.
Matně, šeře trčí keře,
jak se zvolna dní.
Hlas náš v lese pozdrav nese
těm, kdo zákon džungle CTÍ.

(2) Chundelatá, parohatá,
dravá, zubatá,
po své práci zvěř se vrací,
táhne v doupata.
V jitřním tichu oře líchu
bílých volků pár.
Slunce rudé vyšlo. Bude
sálat po celý den žár.

(3) Co tu dravá pohledává
vlčí rodina,
že se pouští v husté houští,
když den začíná.
Nevidomí mezi stromy
táhnem. V daleku
z nebe volá kachna: Hola!
Nastává den člověku.

(4) Neomženi, nezroseni
jdem a do ticha,
slyš, jak holý jíl se drolí,
valem usychá!
Trávou skryté, hle, ty vryté
noční stopy v ní!
Hlas náš v lese pozdrav nese
těm, kdo zákon džungle ctí.

Vysvětlivky: *dnít se* – rozednívat se; *lícha* – pole; *omženi* – oroseni, zpoceni

(R. Kipling, *Knihy džunglí*)

2 Která z následujících možností odpovídá výchozímu textu?

- A) V textu je zachyceno svítání a návrat zvířat do brlohů.
 B) V textu je zachyceno stmívání a útok zvěře na voly orající pole.
 C) V textu je zachyceno stmívání, během nějž zvěř zkoumá stopy v trávě.
 D) V textu je zachyceno svítání, během nějž se zvířata ukrývají v houští před dravci.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Slovo *domů* je v textu příslovcem, slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*.
- B) Slovo *domů* je v textu příslovcem, slovo *ctí* je v textu tvarem podstatného jména *čest*.
- C) Slovo *domů* je v textu tvarem podstatného jména *dům*, slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*.
- D) Slovo *domů* je v textu tvarem podstatného jména *dům*, slovo *ctí* je v textu tvarem podstatného jména *čest*.

Zdůvodnění

Slovo *domů* je v textu příslovcem, tvarem podstatného jména *dům* by bylo např. ve větě *Viděli mnoho vysokých domů*. Slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*, tvarem podstatného jména *čest* by bylo např. ve větě *Je pro mě ctí vás poznat*.

1 bod

4 Tvrzení: Jedno slovo uvnitř verše se rýmuje s posledním slovem téhož verše.

Pro který z následujících veršů neplatí výše uvedené tvrzení?

- A) slyš, jak holý jíl se drolí
- B) trávou skryté, hle, ty vryté
- C) že se pouští v husté houští
- D) těm, kdo zákon džungle ctí

Zdůvodnění

V každém z veršů uvedených v možnostech A), B) a C) se jedno slovo uvnitř verše rýmuje s posledním slovem téhož verše: *holý* × *drolí*; *skryté* × *vryté*; *pouští* × *houští*. V možnosti D) se žádné slovo uvnitř verše s posledním slovem tohoto verše nerýmuje.

max. 2 body

5 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.

- 5.1 „Dědo, proč nechceš posekat tu zarostlou zahradu sekačkou?“ „Celý život sekám kosou, nic jiného už používat nebudu. Starého ***** novým ***** nenaučíš.“
- 5.2 Kamarádi mi říkali, že mám všechny peníze z brigády hned utratit. Já jsem jim ale odpověděl: „Utratím jen polovinu, tu druhou si schovám pro strýčka *****.“

Řešení

- 5.1 – starého **psa** novým **kouskům** nenaučíš
- 5.2 – pro strýčka **Příhodu**

6 Přiřadte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 6.1 Společně zahrnuli myši do skrýše. _____
- 6.2 Včera si koupili plastový koš na odpadky. _____
- 6.3 Byl nadšený z nového představení loutkového divadla. _____
- A) V této větě se tvary obou podstatných jmen shodují v pádě, čísle i rodě.
- B) V této větě se tvary obou podstatných jmen shodují v čísle a rodě, ale neshodují se v pádě.
- C) V této větě se tvary obou podstatných jmen shodují v pádě a rodě, ale neshodují se v čísle.
- D) V této větě se tvary obou podstatných jmen shodují v pádě, ale neshodují se v čísle ani v rodě.
- E) V této větě se tvary obou podstatných jmen shodují v rodě, ale neshodují se v pádě ani v čísle.

Zdůvodnění

6.1 – E)

Podstatné jméno *myš* je rodu ženského a ve větě je užito ve 4. pádě čísla množného.

Podstatné jméno *skrýš* je rodu ženského a ve větě je užito v 2. pádě čísla jednotného.

6.2 – C)

Podstatné jméno *koš* je rodu mužského neživotného a ve větě je užito ve 4. pádě čísla jednotného.

Podstatné jméno *odpadek* je rodu mužského neživotného a ve větě je užito ve 4. pádě čísla množného.

6.3 – A)

Podstatné jméno *představení* je rodu středního a ve větě je užito v 2. pádě čísla jednotného.

Podstatné jméno *divadlo* je rodu středního a ve větě je užito v 2. pádě čísla jednotného.

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení D).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–12

TEXT 1

Do italského města Pisa jezdí v létě davy cizinců, aby si prohlédly unikátní zvonici z mramoru. Stanout na vrcholu šikmé věže je nezapomenutelný zážitek pro každého člověka. Nebyť ale **rozsáhlé** záchranné akce, proslulá památka by se **dávno** zřítíla.

Stavba věže kruhového půdorysu započala v roce 1173. Původním záměrem stavitelů bylo postavit nejvyšší zvonici světa. Již po roce se však rozestavěná věž začala **mírně** naklánět, což způsobilo především měkké jílovité podloží (kvůli podloží se na náměstí naklánějí všechny budovy, ne však tolik jako slavná památka). Když bylo v roce 1185 dokončeno třetí patro věže, náklon už byl zcela **zřetelný**, a tak byly stavební práce ihned přerušeny. Druhá fáze stavby byla zahájena o sto let později. Byla postavena další tři patra, úmyslně trochu nakloněná na opačnou stranu než patra spodní. Tímto opatřením stavitelé naklánění věže zpomalili, zcela zastavit ho však nedokázali. Sen o nejvyšší zvonici světa se rozplynul. Postavilo se už jen zvonové patro, do něhož byly zavěšeny **veliké zvony (nejtěžší ze sedmi zvonů, které v šikmé věži visí dodnes, váží dvě a půl tuny)**. Roku 1373 byly stavební práce definitivně ukončeny.

V následujících stoletích se šikmá věž v Pise nakláněla stále víc. Je tedy překvapivé, že přežila čtyři zemětřesení. Odborníci tvrdí, že to věž vydržela hlavně díky **měkkému podloží**. Při seismických otřesech pluje zvonice jako na vlnách, a proto se nezřítí.

V 90. letech minulého století dosahovalo vychýlení věže už kolem 5 metrů, a tak byl návštěvníkům vstup do věže zakázán. Během záchranných prací, probíhajících v letech 1993–2001, byly podloží i věž zpevněny. Světoznámá památka se nejen přestala naklánět, ale dokonce se i trochu napřímila. **Od prosince 2001 je šikmá věž v Pise znovu přístupná veřejnosti.**

(www.novinky.cz; www.radynacestu.cz, upraveno)

TEXT 2

Předložky vlastní (např. *za, k*) jsou vždy jen předložkami. Existují však i slova, která jsou v některých větách předložkou a v jiných větách jiným slovním druhem. Pokud je takové slovo předložkou, jde o **předložku nevlastní**.

- *Nabídli mu dobré místo.* → podstatné jméno
- *Šel tam místo mě.* → předložka nevlastní

(CZVM)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Šikmá věž v Pise byla pro návštěvníky uzavřena od 90. let 19. století do prosince 2001.	☐	☒
7.2 Celková hmotnost všech zvonů, které jsou umístěny v šikmé věži v Pise, je větší než dvě a půl tuny.	☒	☐
7.3 Čtvrté patro šikmé věže v Pise bylo dokončeno v jiném století, než bylo postaveno první patro této stavby.	☒	☐
7.4 Odborníci soudí, že při zemětřeseních ochránilo šikmou věž v Pise před zřícením především měkké podloží, na němž byla tato zvonice postavena.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

8 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nevyskytuje zájmeno?

- A) ne však tolik jako slavná památka
- B) do něhož byly zavěšeny veliké zvony
- C) nezapomenutelný zážitek pro každého člověka
- D) tímto opatřením stavitelé naklánění věže zpomalili

Zdůvodnění

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

9 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Slovo *rozsáhlý* je v textu užito ve významu *prostorný, rozlehlý*.
- B) Slovo *dávno* je v textu užito ve významu *po velmi dlouhou dobu*.
- C) Slovo *mírně* je v textu užito ve významu *pokojně, shovívavě*.
- D) Slovo *zřetelný* je v textu užito ve významu *zrakem dobře poznatelný*.

Zdůvodnění

- Slovo *rozsáhlý* je v textu užito ve významu *obsáhlý, důkladný*.
- Slovo *dávno* je v textu užito ve významu *před dlouhou dobou*.
- Slovo *mírně* je v textu užito ve významu *trochu, maličko*.

10 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *člověk – dav*?

(Slova *člověk* a *dav* pocházejí z TEXTU 1. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici slov *člověk – dav*.)

- A) pták – hejno
- B) dělo – vojsko
- C) křídlo – hmyz
- D) jedinec – zběh

Zdůvodnění

V možnosti A) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *člověk – dav*: větší množství lidí vytvoří *dav* × větší množství ptáků vytvoří *hejno*.

V možnostech B), C) a D) jsou mezi slovy jiné významové vztahy:

- *dělo* je zbraň, kterou používá zejména armáda, tedy *vojsko*;
- *křídlo* je část těla *hmyzu*;
- slovo *jedinec* označuje *jednotlivého člověka*, slovo *zběh* označuje *dezertéra*, tedy *vojáka, který zběhl*.

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm vyskytuje předložka nevlastní (A), nebo ne (N).

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

	A	N
11.1 dosahovalo vychýlení věže už kolem 5 metrů	☒	☐
11.2 což způsobilo především měkké jílovité podloží	☐	☒
11.3 světoznámá památka se nejen přestala naklánět	☐	☒
11.4 roku 1373 byly stavební práce definitivně ukončeny	☐	☒

Zdůvodnění

Předložka nevlastní se vyskytuje pouze v úseku *dosahovalo vychýlení věže už kolem 5 metrů*. Slovo *kolem* může být různými slovními druhy:

- předložkou, např. *kolem 5 metrů, jeli kolem domu*;
- příslovcem, např. *opatrně prošel kolem*;
- podstatným jménem, např. *neví si rady s rozbitým kolem*.

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 Slovo <i>zvonici</i> je v souvětí podtrženém v TEXTU 1 předmětem.	☒	☐
12.2 Souvětí podtržené v TEXTU 1 obsahuje jedno příslovečné určení času.	☒	☐
12.3 Souvětí podtržené v TEXTU 1 obsahuje jedno příslovečné určení místa.	☒	☐
12.4 Slovo <i>cizinců</i> je v souvětí podtrženém v TEXTU 1 přívlastkem neshodným.	☒	☐

Zdůvodnění

- 12.1 – Podstatné jméno *zvonici* je rozvíjejícím větným členem, závisí na slovese *prohlédnout si* (*prohlédly by si koho, co?* – *zvonici*) → předmět.
- 12.2 – V posuzovaném souvětí se nachází jedno příslovečné určení času (**kdy** *jezdí davy cizinců do města?* – *v létě*).
- 12.3 – V posuzovaném souvětí se nachází jedno příslovečné určení místa (**kam** *jezdí davy cizinců v létě?* – *do města*).
- 12.4 – Podstatné jméno *cizinců* je rozvíjejícím větným členem, konkrétně rozvíjí podstatné jméno *dav* (**jaké** *davy?* – *davy cizinců*) → přívlastek neshodný.

1 bod

13 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Kam pozveme manžele Svobodovy?
- B) Proč ho tolik udivují **Lubošovi** znalosti?
- C) Opravdu se Pavlovi líbí ty obrázkové knihy?
- D) Vážně jsou tyto Nerudovy básně stále aktuální?

Zdůvodnění

Slovo *Lubošův* je přídavné jméno přívlastňovací, které se skloňuje podle vzoru *otcův* a které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*znalosti*) → *Lubošovy znalosti*.

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Třeba o tom, jak se zbavit Malfoye. Ron, výborný šachista, také začal Harryho učit kouzelnické šachy. Byly skoro stejné jako ty mudlovské.

B) Jejich rady ho jako začátečníka dost mátlý. „Tam věž neposílej, copak nevidíš toho koně? Pošli tam pěšce, toho můžeme ztratit!“ pokřikovaly na něj třeba. Zkrátka nevěřily mu ani trochu.

C) Jeden rozdíl tu ale byl – kouzelnické figury byly živé! Hrát s nimi bylo jako vést vojáky v bitvě. Ron měl velice starou a otlučenou soupravu šachů. Stejně jako všechno ostatní, co kdy vlastnil, ji zdědil.

D) Ron se totiž znal se svými figurkami už tak dobře, že ho okamžitě poslechly a udělaly to, co si přál. Harry ale hrál s figurkami, které mu půjčil Seamus, a ty mu neustále do všeho mluvily.

E) Jakmile začaly zimní prázdniny, Ron i Harry zažívali příjemné časy. Vysedávali u krbu, jedli všechno, co se dalo napíchnout na opěkáč vidlici, a bavili se o všem možném.

F) V tomto případě byl jejím prvním majitelem jeho dědeček. Staré šachy ale nepředstavovaly žádnou nevýhodu.

(J. K. Rowlingová, *Harry Potter a Kámen mudrců*, upraveno)

14.1 _____

14.2 _____

14.3 _____

14.4 _____

14.5 _____

14.6 _____

Řešení

14.1 – E)

14.2 – A)

14.3 – C)

14.4 – F)

14.5 – D)

14.6 – B)

E) Jakmile začaly zimní prázdniny, Ron i Harry zažívali příjemné časy. Vysedávali u krbu, jedli všechno, co se dalo napíchnout na opěkáč vidlici, a bavili se o všem možném. **A)** Třeba o tom, jak se zbavit Malfoye. Ron, výborný šachista, také začal Harryho učit kouzelnické šachy. Byly skoro stejné jako ty mudlovské. **C)** Jeden rozdíl tu ale byl – kouzelnické figury byly živé! Hrát s nimi bylo jako vést vojáky v bitvě. Ron měl velice starou a otlučenou soupravu šachů. Stejně jako všechno ostatní, co kdy vlastnil, ji zdědil. **F)** V tomto případě byl jejím prvním majitelem jeho dědeček. Staré šachy ale nepředstavovaly žádnou nevýhodu. **D)** Ron se totiž znal se svými figurkami už tak dobře, že ho okamžitě poslechly a udělaly to, co si přál. Harry ale hrál s figurkami, které mu půjčil Seamus, a ty mu neustále do všeho mluvily. **B)** Jejich rady

ho jako začátečníka dost mátlý. „Tam věž neposílej, copak nevidíš toho koně? Pošli tam pěšce, toho můžeme ztratit!“ pokřikovaly na něj třeba. Zkrátka nevěřily mu ani trochu.

max. 2 body

15 Vypište z každé z následujících vět (15.1 a 15.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

15.1 Minulou noc zasáhl protější břeh řeky obrovský požár, způsobený jiskrami z ohniště.

15.2 Michal i jeho rodiče ten šifrovaný dopis z dob dávno minulých jistě brzy rozluští.

Řešení

15.1

podmět:	požár
přísudek:	zasáhl

15.2

podmět:	Michal i rodiče
přísudek:	rozluští

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Nejvýznamnější událostí v naší vesničce bývají žně, neboť pěstování žita a pšenice živí značnou část místního obyvatelstva. Když se na sklonku prázdnin odveze obilí z polí a uloží se do sípek a dřevěných stodol, nastávají dožínky. Tak se nazývá oslava, která je odměnou za měsíce usilovné práce zemědělců.

Letos byla úroda skutečně bohatá. Vozy, které byly přeplněné obilnými klasy, skoro nestačily odvézt drahocenný náklad do bezpečných úkrytů. Všichni se náramě těšili na slavnost. Vyráběly se slaměné dožínkové věnce, ty pak ozdobily každé stavení. Ulicemi se linula vůně výtečných koláčů, které jsou symbolem blahobytu, a husích pečíněk. Když jsme se jako obvykle sešli před setměním na návsi, slavnostně prostřené stoly se prohýbaly pod tíhou vynikajících pokrmů a džbánek s rubínovým mokem z naší vinnice. Slavili jsme až do brzkých ranních hodin.

(CZVM)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *dožínky* je zapsáno správně.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *sýpka* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *sypat*.
- Příslovce *náramě* je příbuzné s přídavným jménem *náramný*.
- Podstatné jméno *návěs* se v jednotném čísle skloňuje podle vzoru *kost* (*na kosti – na návsi*).
- Podstatné jméno *vinnice* je příbuzné se slovem *víno*, obsahuje kořen *vin-* a příponu *-ice*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

1. skladatel	6. podepřít
2. oddechne	7. čímkoliv
3. nejvíc	8. ohavnost
4. almužna	9. předplatil
5. obkroužit	10. rozčílila

(CZVV)

TEXT 2

Otevřená slabika – slabika, která končí samohláskou, např. *ku*.

Zavřená slabika – slabika, která končí souhláskou, např. *síc*.

(CZVV)

max. 3 body

- 17 Tvzení:** Slovo má v uvedeném tvaru první slabiku otevřenou a poslední slabiku zavřenou.

Najděte v TEXTU 1 tři slova, pro něž toto tvrzení platí, a napište jejich čísla.

Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- 1** – Slovo *skladatel* má v uvedeném tvaru první slabiku otevřenou (*skla*) a poslední slabiku zavřenou (*tel*).
- 6** – Slovo *podepřít* má v uvedeném tvaru první slabiku otevřenou (*po*) a poslední slabiku zavřenou (*přít*).
- 8** – Slovo *ohavnost* má v uvedeném tvaru první slabiku otevřenou (*o*) a poslední slabiku zavřenou (*nost*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(1) Barents zrovna zapisoval do lodního deníku zážitky z včerejšího dne, když do kajuty vešel plavčík Jan a řekl mu: „Kapitáne, země na obzoru!“

O tomto pustém a skalnatém ostrově Barents nikdy neslyšel. Měli by ho prozkoumat. Za chvíli už devět mužů sedělo v člunu a kličkovalo mezi zpěněnými vlnami a zrádnými útesy. Ihned po přistání se většina námořníků pustila do průzkumu ostrova: skupina mužů zamířila vpravo ke strmým skalám, Jan a Duncker se vydali vlevo na zasněžený svah. Výstup byl náročný, a tak se plavčík trochu opozdil. Když konečně vylezl nahoru, uviděl Dunckera, jak stojí bez hnutí na kamenité pláni a upírá zrak přímo před sebe.

„Co se děje?“ zašeptal Jan.

„Tamhle, u toho velikého balvanu...“ ukazuje mu třesoucí se rukou Duncker.

Dvě stě metrů od nich leží medvěd. Vše nasvědčuje tomu, že o jejich přítomnosti ví.

„Sežeň pomoc,“ sykne Duncker. „Vezměte zbraně, slyšíš?! A varujte muže na skalách!“

(2) Jan uhání po příkrém svahu. Vtom na zledovatělém povrchu uklouzne a začne se neuvěřitelnou rychlostí kutálet dolů. Cítí, že mu teče krev. Bolí ho celé tělo. Na okamžik ztratí vědomí. Když se probere, spatří nad sebou známé tváře.

„Medvěd!“ vyhrkne plavčík. „A Duncker je tam sám.“

Barents okamžitě vytáhne pistoli. Jeho varovný výstřel zapůsobí jako úder blesku. Medvěd se staví na zadní a začne řvát. Dva muži berou pušky a vyráží za Dunckerem. Jan s kapitánem spouští člun na vodu a čekají v něm na ostatní. Zanedlouho přibíhají průzkumníci od skal. Sotva popadají dech. Všech dvanáct očí teď napjatě pozoruje ze člunu, jak se Duncker setkává se záchránci. Podaří se jim dostat se do bezpečí? Nikdo netuší. Na svahu padne výstřel. Vzápětí se k pobřeží řítí trojice mužů. Jakmile skočili do člunu, kapitán zavelel: „A rychle odsud.“

(F. Herbert, Ledové moře, upraveno)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
18.1 Místo, kde ležel medvěd, se nacházelo dvě stě metrů od pobřeží.	☐	☒
18.2 Plavčík Jan byl z celé posádky první, kdo na ostrově spatřil medvěda.	☐	☒
18.3 Každá událost z průběhu plavby byla ještě téhož dne zaznamenána do lodního deníku.	☐	☒
18.4 Předtím, než plavčík Jan promluvil o zemi na obzoru, byla existence tohoto ostrova Barentsovi neznámá.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) náročný – snadný
- B) přítomnosti – minulosti
- C) ztratí – dostane
- D) zanedlouho – zakrátko

Zdůvodnění

- Slovo *náročný* je v textu užito ve významu *obtížný, nesnadný*, dvojici slov *náročný – snadný* lze tedy v daném kontextu považovat za antonyma.
- Slovo *přítomnost* je v textu užito ve významu *skutečnost, že se někdo někde vyskytuje*, dvojici slov *přítomnost – minulost* tedy v daném kontextu nelze považovat za antonyma.
- Slovo *ztratit* je v textu užito ve slovním spojení *ztratit vědomí*, tzn. omdlít, dvojici slov *ztratit – dostat* tedy v daném kontextu nelze považovat za antonyma.
- Slova *zanedlouho* a *zakrátko* jsou synonyma, obě tato slova mají význam *za krátkou dobu*.

max. 3 body

20 Vypište z první části výchozího textu tři přídavná jména měkká.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

lodního, včerejšího, třesoucí (se)

1 bod

21 Které z následujících tvrzení nevyplývá z výchozího textu?

- A) Na skalnatém ostrově padly dva výstřely, pokaždé vystřelil jiný muž.
- B) Alespoň nějakou chvíli byli ve člunu pouze dva muži, z nichž jeden byl Barents.
- C) Mezi třemi muži, kteří se při odjezdu z ostrova dostali do člunu jako poslední, byl Duncker.
- D) Po přistání se námořníci rozdělili do dvou skupin, celkem sedm mužů se vypravilo ke skalám.

Zdůvodnění

- Poprvé vystřelil Barents (*Barents okamžitě vytáhne pistoli. Jeho varovný výstřel zapůsobí jako úder blesku.*), druhý výstřel padl na svahu ve chvíli, kdy Barents seděl ve člunu, vystřelit tedy musel jeden ze tří mužů, kteří ještě byli na ostrově.
- Alespoň chvíli byli ve člunu pouze Jan a kapitán (*Jan s kapitánem spouští člun na vodu a čekají v něm na ostatní.*), v úvodu textu je uvedeno, že kapitán se jmenuje Barents (*Barents zrovna zapisoval do lodního deníku zážitky z včerejšího dne, když do kajuty vešel plavčík Jan a řekl mu: „Kapitáne, země na obzoru!“*).
- Na ostrov přijelo celkem devět mužů. Zatímco šest mužů již sedělo ve člunu, Duncker a další dva muži byli stále na svahu (*Všech dvanáct očí teď napjatě pozoruje ze člunu, jak se Duncker setkává se záchránci.*). Tato trojice mužů nastoupí do člunu jako poslední (*Vzápětí se k pobřeží řítí trojice mužů. Jakmile skočili do člunu, kapitán zavelel: „A rychle odsud.“*).
- Na ostrov přijelo celkem devět mužů, většina z nich (tzn. 5, 6, 7 nebo 8 námořníků) se pustila do průzkumu ostrova. Z těchto průzkumníků se dva (Duncker a Jan) vydali na svah, zbylí muži se vypravili ke skalám. Jestliže maximální počet všech průzkumníků byl osm, nemohlo se ke skalám vypravit celkem sedm mužů. Z posledního odstavce vyplývá, že u skal byli celkem čtyři muži (*Jan s kapitánem spouští člun na vodu a čekají v něm na ostatní. Zanedlouho přibíhají průzkumníci od skal. Všech dvanáct očí teď napjatě pozoruje ze člunu, jak se Duncker setkává se svými záchránci.*).

22 Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) V rozkazovacím způsobu jsou zde užita celkem dvě slovesa, a to *sehnat* a *vzít*.
 B) V rozkazovacím způsobu jsou zde užita celkem dvě slovesa, a to *slyšet* a *varovat*.
 C) V rozkazovacím způsobu jsou zde užita celkem tři slovesa, a to *sehnat*, *vzít* a *varovat*.
 D) V rozkazovacím způsobu jsou zde užita celkem tři slovesa, a to *vzít*, *slyšet* a *varovat*.

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku se vyskytuje celkem pět sloves:

- sloveso *sehnat* je zde užito ve tvaru 2. osoby čísla jednotného způsobu rozkazovacího;
- sloveso *syknout* je zde užito ve tvaru 3. osoby čísla jednotného způsobu oznamovacího;
- sloveso *vzít* je zde užito ve tvaru 2. osoby čísla množného způsobu rozkazovacího;
- sloveso *slyšet* je zde užito ve tvaru 2. osoby čísla jednotného způsobu oznamovacího;
- sloveso *varovat* je zde užito ve tvaru 2. osoby čísla množného způsobu rozkazovacího.

max. 2 body

23 Ke každé z následujících podúloh (23.1 a 23.2) napište podle zadání současné spisovné slovo, které není jménem vlastním.

(Současné slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé. *Vlastní jméno* je např. *Praha*.)

23.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem HUSTÝ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

23.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PAROHATÝ a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

Řešení

23.1 – např. *hustota*

23.2 – např. *paroží*

max. 2 body

24 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
24.1 Nové šperky z <i>ryzího</i> zlata jsme zapomněli v hotelovém trezoru.	☐	☒
24.2 V průběhu výměnného pobytu se všechny děti poměrně rychle spřátelily.	☒	☐
24.3 Protože hodinář odvedl svou práci ledabyle, hodiny na náměstí odbily půlnoc už v jedenáct.	☒	☐
24.4 Na sociálních sítích sdíleli fotografie z dovolené, kterou <i>ztrávili</i> na málo obydleném souostroví.	☐	☒

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *ryzí* se skloňuje podle vzoru *jarní (jarního – ryzího)*.
- Sloveso *strávit* je odvozeno od slovesa *trávit* předponou *s-*, jde o ustálený případ.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(1) Projekt *Mňau*, založený před několika lety, pomáhá kočkám žijícím v útulcích. ***** Od roku 2011 se sbírka koná vždy dvakrát do roka – v květnu a v prosinci. Organizaci sbírky zajišťují dobrovolníci bez nároku na odměnu.

(2) Většina vybraných peněz je určena konkrétním kočičkám, někteří lidé ale přispívají i na činnost útulků. Každá kočka zapojená do projektu má na webové stránce *Mňau* svou fotku a popis toho, co si přeje. Dárce pošle příslušnou částku a poté obdrží fotografii, na níž je kočička s rozbaleným dárkem. Mezi nejčastější přání patří jídlo, od konzerv až po různé pamlsky, a také léky. Někdy se ale poštěstí najít kočičce nového majitele a to je ten nejhezčí dárek ze všech.

Výtěžek z historicky první sbírky projektu *Mňau*, která proběhla v prosinci 2010, byl sto tisíc korun, obdarováno bylo celkem 218 koček. Příznivců projektu postupně přibývalo, a tak se během vánoční kampaně v roce 2020 vybrala částka převyšující tři miliony korun. Celková hodnota dárků, které potěšily 2 500 kočiček, se loni vyšplhala na dva a půl milionu korun, zbytek z vybraného obnosu získaly na svůj provoz útulky.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) V rámci projektu *Mňau* bylo v prosinci 2020 vybráno na provoz útulků pro kočky přesně půl milionu korun.
- B) V prosinci 2020 dostala každá z 2 500 kočiček zapojených do projektu *Mňau* dárek v celkové hodnotě sto korun.
- C) Na webové stránce projektu *Mňau* byly v roce 2010 zveřejněny fotografie rozbalených dárků pro 218 koček.
- D) Na rozdíl od následujícího roku se v roce 2010 sbírka organizovaná v rámci projektu *Mňau* konala pouze v jednom měsíci.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
- B) Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
- C) V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, v druhé části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
- D) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí.

Zdůvodnění

Větný celek z první části výchozího textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*pomáhá*) → věta jednoduchá.

Větný celek z druhé části výchozího textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*patří*) → věta jednoduchá.

27 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) Jeho hlavním cílem je získat peníze na výstavbu útulků pro tato opuštěná zvířátka.
- B) Jeho hlavním cílem je získat peníze na organizaci sbírky určené těmto opuštěným zvířátkům.
- C) Jeho hlavním cílem je získat peníze na zajištění potřebných věcí pro tato opuštěná zvířátka.
- D) Jeho hlavním cílem je získat peníze na podporu nových majitelů těchto opuštěných zvířátek.

Zdůvodnění

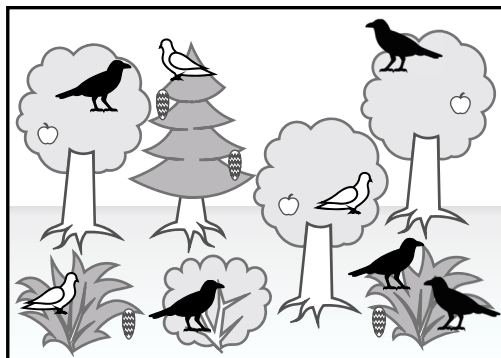
- *Většina vybraných peněz je určena konkrétním kočičkám, někteří lidé ale přispívají i na činnost útulků.* → hlavním cílem projektu Mňau tedy není získat peníze na výstavbu útulků.
- *Organizaci sbírky zajišťují dobrovolníci bez nároku na odměnu.* → hlavním cílem projektu Mňau tedy není získat peníze na organizaci sbírek.
- *Většina vybraných peněz je určena konkrétním kočičkám (...). Každá kočka zapojená do projektu má na webové stránce Mňau svou fotku a popis toho, co si přeje. Dárce pošle příslušnou částku (...). Mezi nejčastější přání patří jídlo a léky.* → hlavním cílem projektu Mňau je získat peníze na zajištění potřebných věcí pro kočky z útulků.
- *Někdy se ale poštěstí najít kočičce nového majitele a to je ten nejhezčí dárek ze všech.* → hlavním cílem projektu Mňau tedy není získat peníze na podporu nových majitelů koček.

max. 4 body

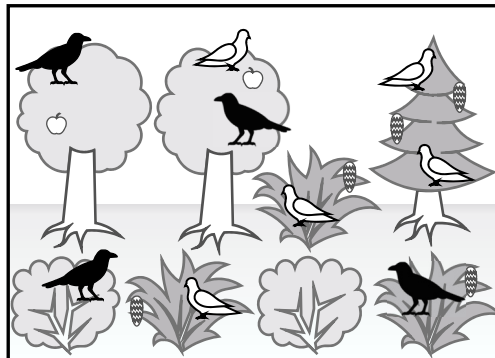
28 Přiřadte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

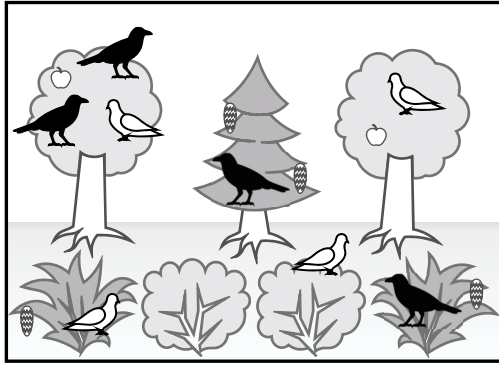
28.1

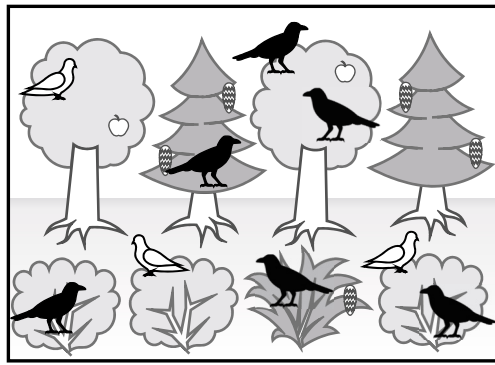
28.2

28.3

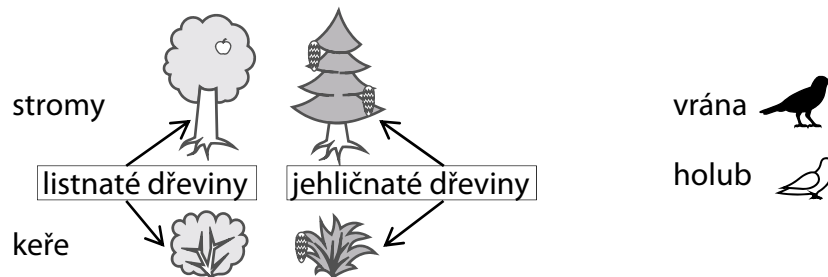
28.4

(CZV)

- A) Celkový počet holubů je lichý. Polovina ze všech vran je na stromech. Jehličnatých stromů je méně než listnatých.
- B) Jehličnatých dřevin je lichý počet. Stromů není méně než keřů. Na všech keřích dohromady je více holubů než vran.
- C) Listnatých dřevin je sudý počet. Více než polovina ze všech holubů je na stromech. Počet vran na stromech není shodný s počtem vran na keřích.
- D) Jehličnatých stromů je lichý počet. Polovinu ze všech listnatých dřevin tvoří keře. Na všech stromech dohromady je více vran než holubů.
- E) Listnatých stromů je sudý počet. Na všech stromech dohromady je méně holubů než vran. Počet vran na stromech je shodný s počtem vran na keřích.
- F) Celkový počet vran je sudý. Méně než polovinu ze všech jehličnatých dřevin tvoří stromy. Počet listnatých stromů není shodný s počtem listnatých keřů.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – C)

28.2 – A)

28.3 – D)

28.4 – E)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti F).